

**A Magyar Tudományos Akadémia elnökének
31/2022. (X. 28.) számú határozata**

A tudományos művek nyílt hozzáférésű közzétételéről

A Magyar Tudományos Akadémiáról szóló 1994. évi XL. törvény 14. §-ában biztosított jogkörömben eljárva, a Magyar Tudományos Akadémia költségvetési fejezetben rendelkezésre álló költségvetési támogatással, illetve egyéb közcélú kutatási támogatással megvalósuló kutatási tevékenységgel kapcsolatos tudományos művek közzétételének rendjére vonatkozó alapelveket – a Magyar Tudományos Akadémia Alapszabályában foglalt rendelkezésekkel összhangban – a következők szerint határozom meg.

1. §

A tudományos művek nyílt hozzáféréssel történő közzétételének célja

- (1) A tudományos kutatást folytató kutatók és a kutatóhelyek számára kiemelten fontos a tudományos tevékenység során keletkező tudományos művek hosszú távú megőrzése, a tudományos művek tudományos közösség, a vállalkozások és a társadalom más csoportjai számára történő hozzáférhetővé tétele. Ennek érdekében az Akadémia lehetővé kívánja tenni a Magyar Tudományos Akadémia (továbbiakban: Akadémia vagy MTA) támogatásával létrejött, szerzői jogi védelemben részesülő szellemi alkotások központi archiválását és a tudományos közösség azokhoz való nyílt hozzáférését.
- (2) Az Akadémia célja – az Európai Bizottság 2012/417/EU sz. ajánlásával összhangban –, hogy kiegyensúlyozott módon – az alkalmazandó, mindenkor hatályos szerzői jogi törvénnyel és más jogszabályokkal összhangban és azok sérelme nélkül – járuljon hozzá a közpénzekből finanszírozott kutatások eredményeként létrejött tudományos publikációkhoz való nyílt hozzáféréshez, és támogassa a kutatókat és kutatóhelyeket abban, hogy olyan megállapodásokat kössenek a kiadókkal, amelyek lehetővé teszik e célok megvalósulását. Ugyanakkor a nyílt hozzáférés biztosítása alól mentesülhet a szerző jelen szabályozás szerint.

2. § A határozat hatálya

- (1) Személyi hatály kiterjed:
- a) az akadémiai köztestületi vagy a költségvetési forrásból támogatott jogi személyekre, jogi személyiség nélküli intézményekre (például könyvek, folyóiratok esetén a támogatást felhasználó kiadó, szerkesztőség), és természetes személyekre a támogatott tevékenység kapcsán,
  - b) az Akadémia intézményeivel foglalkoztatási jogviszonyban álló természetes személyekre, a foglalkoztatási jogviszonyukból eredő kötelezettségük teljesítése kapcsán,
  - c) az MTA doktori címre pályázókra az MTA doktora értekezésük és annak tézisei kapcsán.
- (2) Tárgyi hatály kiterjed: az (1) bekezdésben meghatározott személyek által alkotott, a szerzői jogról szóló mindenkor hatályos törvény szerint szerzői műnek minősülő alkotásokra (a továbbiakban: mű), azok kezelésére, megőrzésére és hozzáférhetővé tételére. Ilyen mű különösen:
- a) az Akadémia támogatásával kiadott mű (könyv, tanulmány, folyóiratcikk stb.),
  - b) 2. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott személy munkaköri kötelezettségként, tudományos tevékenységével kapcsolatosan, közpénzből finanszírozott mű,
  - c) az MTA doktora címet elnyerőknek a cím elnyerése érdekében benyújtott doktori művei és azok tézisei.
- (3) A 2. § (1) a) pont szerinti esetben a pályázati kiírásban / támogatási felhívásban, a (b) pont szerinti esetben a feladat kiadását tartalmazó iratban, a (c) pont szerinti esetben az MTA honlap doktori eljárásról szóló tájékoztatásában fel kell hívni a figyelmet jelen elnöki határozat on-line elérhetőségére.

3. § Tudományos művek közzétételének módja, helye

- (1) A nyílt hozzáférés: a mű bárki számára történő szabad, korlátozásmentes és ingyenes megismerhetősége. A nyílt hozzáférés az 1.§ (2) bekezdésével összhangban nem lehet sérelmes a szerzői jogokra: a nyílt hozzáférés alatt ezért – szerződés vagy egyéb jognyilatkozat hiányában – a mű elolvasásának a lehetővé tételét kell érteni. A nyílt hozzáférés biztosításának lehetséges módja a Creative Commons 2.5 Licence CC-BY-NC-ND feltételeinek megfelelő engedély.
- (2) Korlátozott hozzáférés esetén a műhöz való hozzáférés szintjeit a 4. § (5) bekezdése szerint lehet megvalósítani. Jelen határozatban szereplő eltérő rendelkezés hiányában – 5. §. (1) rész - a korlátozott hozzáférés maximális időtartama (embargóhossz) cikkekre és

könyvfejezetekre a szerző döntése alapján: a bölcsész- és társadalomtudományokban legfeljebb két év, a természet-, élet- és műszaki tudományokban legfeljebb egy év. Könyvekre a maximális embargóhossz 8 év.

- (3) A jelen határozat szerint gazdaságilag hasznosítható mű az a mű, amelyről alappal feltételezhető, hogy a jelen határozat 3. §-ának (4) bekezdése, illetve a 4. § (2) a) bekezdése szerint történő nyílt hozzáférhetővé tétele pénzben kifejezhető, méltányolható vagyoni előny elmaradásával járna.
- (4) A szerzők, támogatók (ideértve a szerzők megbízottjait és a szerkesztőket is) a már megjelent tudományos művet önarchiválás útján a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ nyilvános hozzáférésű repozitóriumában (REAL), a tudományos művek teljes szövegű elektronikus dokumentumtárában helyezik el, amely biztosítja azok hosszú távú megőrzését és a nyilvánossághoz közvetítés szakszerűségét.
- (5) A 2. § (1) bekezdésében meghatározott személyek, szervezetek a REAL helyett az MTA Könyvtár és Információs Központ által vezetett Magyar Tudományos Művek Tára (MTMT) Repozitóriumminősítő Bizottsága által minősített, más intézményi repozitóriumban is elhelyezhetik műveiket, amennyiben az a nyílt hozzáférést biztosítja.
- (6) Ha az adott tudományterületen hazai vagy nemzetközi tudományterületi repozitórium is rendelkezésre áll, és amennyiben a nyílt hozzáférést biztosítják a tudományos művek ott is elhelyezhetőek, ennek hiányában azokat is a REAL-ban vagy az (5) bekezdés szerinti repozitóriumban kell elhelyezni. Az elfogadott tudományterületi repozitóriumok listája az MTMT-ben megtalálható és oda további repozitórium felvételének elbírálása kérhető.
- (7) A nyílt hozzáférés megvalósítása megoldható Open Access folyóiratban való közléssel is, amennyiben az a Directory of Open Access Journals-ban szerepel, vagy az MTMT lektoráltként tünteti fel
- (8) A tudományos művek nyílt hozzáférésű elérhetőségét (URL) az MTMT-ben jelezni kell.
- (9) A szerző vállal kötelezettséget a kiadóval kötött szerződése nyílt hozzáférést biztosító rendelkezéseinek betartásáért. Ennek kapcsán az Akadémiát semmilyen felelősség nem terheli, az Akadémia a felelősségét kifejezetten kizárja.

4. §

A tudományos művek közzétételével kapcsolatos végrehajtási feladatok

- (1) Az MTA KIK biztosítja a REAL archiválás és az MTMT adatfelvitel lehetőségét. Az akadémiai pályázati támogatások meghirdetésekor a pályázati kiírásokban tájékoztatni

kell a pályázókat az Open Access megjelentetési (repozitóriumi elhelyezési) kötelezettségről, valamint az Akadémia elnökének vonatkozó határozata elérhetőségéről a további részletek és az esetleges felmentési lehetőség megismerhetősége érdekében.

- (2) A tudományos művek REAL-ban vagy a 3.§ (5) és (6) bekezdés szerinti egyéb repozitóriumban történő elhelyezése a jogosulttal kötött megállapodástól függően történhet:
  - a) teljes, nyílt hozzáféréssel, illetve
  - b) korlátozott hozzáféréssel, amennyiben bármely olyan jogi akadály merül fel, amely alapján a nyílt hozzáférésre nincs lehetőség (így például, ha a szerzői vagyoni vagy felhasználási jogok e határozat személyi hatálya alá nem tartozó jogosultja a nyilvános közzétételhez nem járul hozzá).
- (3) A szerző, a munkáltató és a kiadó jogait és kötelezettségeit (a nyílt hozzáférésűvé tétel tekintetében is) felhasználási szerződésben rögzítik.
- (4) Korlátozott hozzáférés esetén a REAL-ban elhelyezett tudományos művek megismerésének fokozatai – a jogosulttal történt megállapodástól függően – az alábbiak lehetnek:
  - a) csak a REAL regisztrált felhasználói, illetve a jelszóval azonosított felhasználók számára, valamint a b) pontban megnevezett munkatársak számára hozzáférhető,
  - b) csak a REAL-ban elhelyezett adatokat kezelő munkatársak (az MTA KIK-nek a feladattal megbízott munkatársai) számára hozzáférhető.
- (5) A REAL-tól eltérő, más repozitóriumban történő elhelyezés esetén az adott repozitórium szabályait kell alkalmazni a korlátozott hozzáférésre.
- (6) A hosszú távú olvashatóság és hitelesség biztosítása érdekében a tudományos műveket a REAL-ban PDF/A formátumban kell elhelyezni. A nyílt hozzáféréssel vagy a REAL-ban korlátozott nyilvánossággal elhelyezett művek elérhetőségét (URL) az MTMT-ben fel kell tüntetni.
- (7) Ha az időszaki lapban megjelent tudományos művek korlátozott hozzáféréssel ismerhetők meg, ez esetben – amennyiben a jogosult ezt másként nem szabályozza – a regisztrált felhasználókra való korlátozást kell alkalmazni.

Gazdaságilag hasznosítható könyvek esetében – ha az e határozat szervei vagy személyi hatálya alá nem tartozó jogosultja (a következők közül egy vagy több: szerző vagy jogutódja, így különösen a munkáltató vagy kiadó) az enyhébb korlátozást kifejezetten nem engedi – kizárólag a REAL munkatársaira korlátozott elérést kell beállítani.

Könyvek, illetve könyv fejezetek esetében beállítható az e határozat személyi hatálya alá nem tartozó jogosult által javasolt embargó időszak, vagy a 4. § (4) bekezdésének a) vagy b) pontja szerinti elérhetőség is.

- (8) Ha a jogosult a tudományos műnek az adott tudományterület gyakorlatának megfelelően hivatkozható preprint, vagy közlésre elfogadott szerzői változatának az elhelyezéséhez járul hozzá, vagy azt teszi közzé, az a jelen határozat alapján elfogadott közzétételnek minősül.

5. § Felmentés

- (1) A 4. § (2) bekezdés a) és b) pontjaiban szabályozott nyílt hozzáférhetővé tétel alól a 2. § (2) bekezdése szerinti gazdaságilag hasznosítható műre vonatkozóan, indokolt esetben, írásban, a kutatókat megillető egyenlő bánásmód és esélyegyenlőség szem előtt tartásával, határozott vagy határozatlan időre szóló felmentést adhat a támogatás odaítéléséért felelős szerv, bizottság vagy az MTA önálló jogi személy intézményeinek esetében a munkáltatói joggyakorló.

A felmentést meg kell adni a nyílt hozzáférés biztosítása alól, ha a kiadó vagy a kutatást támogató hazai vagy nemzetközi szervezet előírásai a nyílt hozzáférést nem teszik lehetővé. A REAL-ban korlátozott hozzáférhetőség mellett való elhelyezés ez esetben is kötelező.

- (2) MTA doktori pályázatok esetén a Doktori Szabályzat 38. § (6) pontja szerint adható felmentés.

6. § A határozat rendelkezéseinek megsértése

- (1) A jelen határozatból eredő közzétételi kötelezettségek elmulasztása vagy megsértése a 2.§ (1) b) pont szerinti természetes személy közalkalmazotti jogviszonyból vagy a foglalkoztatásra irányuló egyéb jogviszonyból származó kötelezettségének a megsértéseként értékelendő, amelynek következményeiről a munkáltatói joggyakorló vagy foglalkoztató intézkedik.
- (2) Támogatott természetes, jogi személy vagy jogi személyiség nélküli intézmény esetén az (1) bekezdésben meghatározott jogsértés bekövetkezésekor a Felek a támogatási jogviszonyt megalapozó szerződésben, támogatói okiratban, illetve támogatotti nyilatkozatban foglaltak szerint, MTA doktori pályázók esetén a Doktori Szabályzat szerint járnak el.

7. §

Közzétételi és archiválási lehetőség biztosítása a jelen határozat tárgyi hatálya alá nem tartozó művek esetén

- (1) Az MTA a köztestület valamennyi tagja számára lehetőséget biztosít – az MTA KIK technikai közreműködésével – a megjelent tudományos műveik tekintetében a REAL használatára, a nyílt hozzáférés megvalósítására, a művek archiválására. Ha a köztestület tagja művét más nyílt hozzáférést biztosító repozitóriumban helyezi el, a hozzáférésre mutató link elhelyezésére lehetőséget biztosít az MTMT, az adott publikáció rekordjában.
- (2) Az Akadémia lehetőséget biztosít arra, hogy az MTA rendes, levelező és külső tagjai, továbbá az MTA doktorai a megjelent, reprezentatív tudományos műveiket szabadon hozzáférhetővé tehesék a REAL repozitóriumban. Az MTA KIK biztosítja a digitalizálás, REAL archiválás és az MTMT adatfelvitel lehetőségét.

8. §

Záró rendelkezések

- (1) Jelen határozat 2022. november 1. napján lép hatályba. Rendelkezéseit a hatályba lépés után keletkező, illetve felhasználásra, kiadásra harmadik személynek ezen időponttól átadott tudományos művekre kell alkalmazni, egyidejűleg hatályát veszti a Tudományos művek nyílt hozzáférésű közzétételének irányelveiről szóló 24/2016. (VII. 15.) számú elnöki határozat.
- (2) Az Akadémia főtitkára gondoskodik jelen határozat teljesítésének időszakos – legalább 2 évenként történő - felülvizsgálatáról, melynek keretében áttekintésre kerül a Bizottság 2012/417/EU sz. ajánlása 3. „Nyílt hozzáférés a kutatási adatokhoz” c. pontjának alkalmazása és alkalmazhatósága.
- (3) Jelen határozatot az MTA honlapján kell kihirdetni, valamint az MTA Titkársága intranetén a Dokumentumtár » Határozatok tára » Elnöki határozatok megnevezésű oldalon, továbbá az Akadémiai Értesítőben kell közzétenni.

Budapest, 2022. október 28.

Freund Tamás s. k.